

**Barbara
Frischmuth**

BOLJŠE ŽIVLJENJE

Prevedla: Alja Lipavic

Barbara Frischmuth je sodobna avstrijska pisateljica, rojena 1941 leta na Štajerskem. Študirala je orientalistiko in živela dalj časa v Turčiji. Danes živi na Dunaju. Piše romane, zgodbe za otroke, kratko prozo in radijske igre. Za svoje delo je prejela že več knjižnih nagrad.

Zgodbi sta iz knjige AMORALISCHE KINDERKLAPPER (Residenz Verlag 1969). Ob izidu je knjiga naletela na velik odmev in bila prevedena v več jezikov.

Pisateljica je v knjigi zbrala devetnajst zgodb o petih otrocih - Len, Pauli, Robertu, Lidiji in Melchiorju, ki preživljajo poletne počitnice na podeželju. Odrasli jim vsiljujejo podobice pridnih otrok, proti katerim se otroci borijo z neizčrpno domišljijo, ki pa ni nič drugega kot posebej razvit občutek za realnost. Barbara Frischmuth dopušča svojim junakom, da niso samo ljubki in pridni, ampak tudi nesramni, egocentrični in celo zlobni.

Veš, kako bo, ko bo konec sveta? vpraša Leo staro mamo, ki si plete naroke in zraven pije črno kavo.

Od kod naj to vem? Ko bo konec sveta, bo konec sveta. Kaj bi naj še bilo? pravi stara mama, ne da bi pogledala čez rob očal.

Bo takrat vsega konec?

Ja.

In nikamor več ne bo mogoče?

Kam bi pa naj še šli?

In svet bo razpadel na koščke?

Najbrž.

In kam bodo padli koščki sveta?

Nikamor.

Kje je nikamor?

Nikamor je nikamor, to bi moral že dolgo vedeti.

In kaj se bo zgodilo s koščki sveta?

Nič.

In kaj bo potem, če se s koščki sveta ne bo nič zgodilo?

Čisto nič.

Si prepričana?

Ne.

Zakaj pa potem tako govoriš?

Ker me sprašuješ.

In ko bo konec sveta, boš vedela, kaj bo potem?

Ne.

Zakaj ne?

Ker bo tudi mene konec.

In jaz tudi ne bom mogel vedeti?

Zakaj bi pa ravno ti moral vedeti?

Potem pa nočem, da bi bilo konec sveta, če ne bom mogel vedeti, kako je, pravi Leo in odgrizne kos kruha, namazanega z liptaverskim namazom.

Mogoče bi pa konec sveta lahko bil takšen, da ga sploh ne bi opazili in bi se naenkrat znašli v čisto novem svetu, pravi Poppa, dolga pitonka.

In kakšen naj bi bil ta novi svet? pravi stara mama, mi lahko razložiš?

Ne vem točno, pravi Poppa, dolga pitonka, ampak na vsak način drugačen.

Kako drugačen?

No, recimo takšen, da ne bi bilo trave, ampak samo kopalne preproge, po katerih bi celo leto hodili bos, ne da bi dobili vnetje mehurja.

Tam, kjer so zdaj na obeh straneh ceste pločniki, bi imeli steze za kotalkanje, tako da bi se lahko vsi vozili sem in tja, pravi prijatelj Mowglie.

Če hočeš voziti tovornjak in če ga znaš voziti, ga lahko voziš. Ni potrebno čakati, da odrasteš, pravi Leo.

In gore igrač so tam, pravi Libby - krava, s katerih si vsak lahko vzame kar hoče, ne da bi dolgo spraševal. In če se igrače naveliča, jo lahko spet vrne.

Če hočeš, lahko ješ pred kosilom in kosila ti ni treba jesti, če nočeš, po kosilu pa lahko spet ješ, če hočeš, pravi Rhesus.

Stari mami je ušla zanka. Sama zase preklinja.

Tam je ogromno narokov, pravi Libby - krava, samo vzameš si jih.

Kdo jih pa plete?

Libby - krava je nekaj časa tiho, potem se pa spomni odgovora. Jih pač ne bo, pravi in je vesela, da se je tega spomnila, mogoče jih pa sploh nihče ne bo hotel imeti.

V to nisem čisto prepričana, pravi stara mama, res ne.

In vsak bo imel svojo hišo s svojim bazenom, svoj gozd s svojimi divjimi svinjami, svojo železnico s svojo železniško postajo, svojo električno napeljavo s svojo elektrarno in svojo reko s svojimi ribami in svojo hobby delavnico, pravi Leo, svoj park in svojo leseno hišico.

Prijatelj Mowglie strese z glavo. Dolgočasno bo, če bo vsak živel v svoji hiši. Če bi vsi stanovali skupaj, bi se bolj zabavali in ne bi se bilo potrebno voziti z vlakom, kadar bi se hotel s kom pogovarjati.

Lahko mi telefoniraš, pravi Leo, če se želiš pogovarjati.

Ampak če se bova hotela igrati, se bova morala peljati z vlakom in mogoče nama potem ne bo več do igranja.

Jaz si pa to predstavljam tako, pravi Poppa, dolga pitonka, da živimo vsi v isti hiši, ampak vsak v svojem nadstropju. Vsak ima svoj telefon in če se hočemo pogovarjati, samo telefoniramo in se zapeljemo z dvigalom.

Ali pa, pravi Libby - krava, vsi bi živeli v istem nadstropju, v enem nadstropju bi se igrali z žogo, če bi zunaj deževalo, v drugem jedli, v tretjem bi

se igrali gledališče in v četrtem barvali in risali. Če bomo imeli za vsako stvar svoje nadstropje, ne bo potrebno pospravljati, ker bo za vse dovolj prostora.

In kdo bo pral vaše perilo, ga likal in kdo vam bo kuhal v tem novem svetu? vpraša stara mama, to bi rada vedela.

Anamarija, pravi Rhesus, če bo šla z nami, lahko vse to dela.

Kaj pa, če ne bo šla z vami?

Potem pa ti, pravi Leo stari mami.

In če tudi jaz ne bom šla zraven ali pa če se mi ne bo dalo? Kaj pa potem?

Potem bomo vse delali sami, pravi Poppa, dolga pitonka.

To bi rada videla, to bi res rada videla, pravi stara mama.

Mogoče pa sploh ne bo potrebno, pravi Leo. Lahko bi pravzaprav imeli takšno hišo, kjer bi samo pritiskali na gumbe, in perilo bi se pralo, likalo, kosilo bi se kuhalo in samo napisali bi, kaj bi radi imeli.

Veličastno, pravi stara mama, ideja je veličastna. Klobuk dol pred njo.

Ja, pravi prijatelj Mowglie, in če boš prišla na obisk, bo oprano in zlikano tudi tvoje perilo in lahko boš dobila celo vedro črne kave, samo napisati nam moraš prej.

Veličastno, pravi stara mama, in kaj boste počeli cel čas?

Kar se nam bo zahotelo, pravi Leo. Če se bomo hoteli igrati, se bomo igrali, če bomo hoteli spati, bomo spali in glede hrane bo ravno tako.

Kdo bo pa skrbel za vas?

Ukazoval nam ne bo nihče, pravi Leo, to tam ne obstaja.

In v šolo tudi ne boste več hodili?

Samo če nas bo trenutno zanimalo. Imeli bomo namreč svoj kino, veš, namesto šole, in če bomo hoteli, si bomo zavrteli film z učiteljem. Če nas bo dolgočasil, ga bomo izklopili.

Rada bi videla, kolikokrat ga boste sploh vklopili, to bi rada videla, pravi stara mama.

Mogoče pa ne bomo potrebovali učitelja, pravi Rhesus, mogoče bomo že od rojstva vse vedeli, ko bomo enkrat tam.

Kaj boste naredili, če bo vsak od vas hotel vedno nekaj drugega? Paula bo spala in Leo bi divjal naokrog, Robert se bo hotel igrati z Melchiorjem ravno takrat, ko bo Melchior jedel svoj puding in Lydia bo hotela obleči enako obleko kot Paula in Paula tega seveda ne bo dovolila.

Potem bo pač šel Leo divjat v drugo nadstropje in jaz bom pojedel najprej moj puding in se potem igral z Rhesusom, dveh enakih oblek pa tam sploh ne bomo imeli.

In če se boste kljub temu prepirali? Vedno najdete vzrok za prepir. In če boste potem jezni drug na drugega in vam vaša lepa hiša z gumbi, na katere je treba samo pritiskati in z učiteljem na filmu in vsem, kar si še zamišljate, ne bo več zanimiva? Mi lahko poveste, kaj bo potem?

To je čisto preprosto, pravi Libby - krava. Če bomo res tam živali, v naši lepi hiši z gumbi in vsem ostalim, če bo res tako, bo v tej hiši tudi posebna soba, v njej posebna omara, v omari posebna škatla in v škatli majhne, posebne tabletko in če poješ eno, za en teden pozabiš, zakaj si se prepiral. Ko se pa spet spomniš, boš pojedel spet eno tabletko. Čez dalj časa pa sploh pozabiš, kaj je to prepiranje.

Veličastno, pravi stara mama, česa takšnega se ne bi nikoli spomnila.

**Barbara
Frischmuth**

VPRAŠANJE JEDRA

Prevedla: Alja Lipavic

Leu leži svet pred nogami. V roki ima regrad in v usta položi slivo. Njegovo obzorje omejujejo prečke balkonske ograje. Leo gleda med njimi.

Sem ugriznil v kamen ali v les? se sprašuje Leo. Obstaja koščičasto in pečkasto sadje. Sliva sodi h koščičastemu sadju, njeno jedro je leseno in trdo kot kamen. Jabolko sodi k pečkastemu sadju, njegovo jedro je mehko in dobro. Koščica koščičastega sadja se tudi imenuje jedro, čeprav ni niti elastična, niti dobra. Ima okus po pruski kislini, lahko jo streš kot oreh, kot trd oreh.

Bom že zlomila ta trd oreh, je rekla Anamarija očetu, dobra mama pa je pristavila za roko, ki jo je držala pred usti, Leo ima trdo lupino in mehko jedro.

Popolnoma zdrav in pravilno razvit fant si, reče Leo Leu, pravi fantič. Če si dalj časa tiho, so tvoji starši zaskrbljeni in mislijo, da si bolan. To je čisto v redu. Čez dan se moraš izdivjati, da boš zvečer pošteno zaspan in boš zdravo spal. Samo tako bo kaj iz tebe. Zdrav otrok je zlata vreden.

Leo upihne regrat. Semena letijo med prečkami ograje čez prostor za obešanje perila.

Če bi ugriznil v kamen, premišljuje Leo, ko opazuje slivo, bi si izdrl zob. Ker pa ni kamen, si ga bom moral izruvat sam. Leo prime za zob in ga premika najprej malo na desno, potem malo na levo.

Izpulil ti ga bom, pravi Leo Leu. Zob mora stran. Dovolj dolgo si ga imel v ustih, čas je, da ga vržeš med staro šaro.

Kaj? vpraša Leo.

Leo nekaj časa razmišlja. Potem reče Leo Leu, zob lahko vržem, kamor hočem.

Kako? vpraša Leo.

Vse zarjavelo iz hiše in vrta lahko prinesem na kup in zraven vržem tudi zob.

A, ja, pravi Leo.

Koščica leži na Leovem kolenu. Desno roko ima v ustih in premika zob. Gleda sence oblakov, ki se premikajo čez vrvi za perilo. Drugi otroci se skrivajo na vrtu, sliši jih, kako se izštevajo.

An ban, pravi Leo Leu, mehko jedro imaš.

Pet podgan in trdo lupino.

Kako? vpraša Leo.

Štiri miši, to pomeni, tako kot. Takšen si, kot da bi imel trdo jedro.

V uh me piši, pravi Leo, torej sem vseeno oreh.

Vija vaja ven, trd oreh, trd kot železo.

Potem si pa izdri zob. In Leo naenkrat močno potegne za zob, ven boš šel, zob resnično popusti in Leo ga drži v roki, usta pa ima polna krvi. Potem ga položi zraven koščice.

An ban, zdaj pa te imam.

